



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1643. Soc. 104.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Eandem Tourafii crexit P. Petrus de Silva. Anno verò 1597. Antonius Alvarus moverat incolas Goënses ad fundandum templum, ac domum, ut vocant, misericordiae; suis ipse manibus jecit primum lapidem. Alius de nostris illic condidit Sanctissimi JESU Nominis Sodalitatem.

P. Franc. Suarius Lusitanus addicitur carceri.

18. Quintâ Septembris turbavit socios res insperata, multisque plena periculis. Adeunt Professam Domum Petrus Fernandus Monterius, & Franciscus Mesquita, senatores gravissimi, Regisque nomine addicunt carceri in eadem domo P. Franciscum Suarium Lusitanum Illustrissima natum familia, sed per id tempus infelici. Fugerat in Castellam Joannes Suarius P. Francisci germanus; ad hunc dedit litteras Joannes: fictas alii putant ab aliquo tantae familiae inimico: veniunt hæc in manus Francisci Lucenæ, qui erat Regi à secretis; eas tradit militi ferendas ad P. Suarium, qui respondit, illas daret suo Superiori, sibi regulam esse non aperiendi litteras. Id miles exequi noluit, sed reversus nunciat Lucenæ P. Suarium litteras accepisse, & legisse, dictumque suum munus jure jurando.

19. Erant ea tempora suspitionum plena, præsertim adversus consanguineos transfugarum Nobilium. Septem menses latuit in eis tenebris; capillus totus canescebat, cum antea nullum esset indicium. Tandem post exactam inquisitionem pronunciat innocentiae argumentum, quod eodem tempore, quo liberatur Suarius vinculis, Lucena tanquam læsæ majestatis reus comprehensus, publicâ Judicum sententiâ securi collum subjecit. An ille finxerit litteras ad tentandam fidem P. Francisci, non a se affirmare. Si finxit, tulit supplicium, quod Franciscus, si inventus foret nocens, fuerat subiturus.

Annus 1643. Soc. 104.

1.

Missionarii ad Maranoniã, & illorum exitus lamentabilis.

P Atuit Provinciæ anno præsentis de novo colendus ager in regionibus Maranoniæ. Has terras Brasiliæ conterminas occupaverant Galli anno 1608. ibi condiderunt urbem dictam à S. Ludovico. Anno 1615. à summo Præfecto Classis Hispanæ Alexandro Mora victi sunt, atque exuti urbe suâ, & arce. Galli quippe indigenarum auxilio, quo fidebant maximè, destituti, se suâque tradidère Lusitanis.

2. Hinc habuit initium Missio Maranoniensis. Ad ipsam fovendam mittebantur cultores animarum ex nostris Provinciæ Brasiliensis, pauci equidem pro tanta segete. P. Ludovicus Figueira, qui de Lusitania ad salvandas animas migraverat in Brasiliam; ex hac ad Maranoniã missus, ut vineæ illius præficeret operariis, secum reputans pro tam vasto campo paucitatem, remeavit in Lusitaniam, cum ad protegendam indigenarum libertatem, tum ad invitandos operarios.

3. Post annos aliquot consumptos collegit selectissimorum egregiam manum, quindecim partim sacerdotes, partim non sacerdotes. Ulyssipone discesserant Aprilis die ultimâ. Duodecimâ Junii appulserunt ad Maranoniã. Jactis anchoris, dum cogitant de statu regionis explorando; nam anno 1641. Hollandus vi occuparat urbem S. Ludovici; ad eos approperebat Hollandorum scapha, recognovitque hostilem esse navem; & ipsi conspexère sub hostis ditone regionem esse, de qua pulsus est à Lusitanis sub finem hujus anni.

4. Sublatis anchoris navigant ad Amazonum flumen, quod est maximum totius orbis; per ostium latitudine 70. leucarum mare ingreditur; incolæ vocant *Para*, id est, mare magnum: ibi Alexander Mora urbem condiderat. Illo accessère 27. Junii. Est mare valde periculosum in ostio fluminis, plenum vadis, hæsit navis in arena: tamdiu verberata fuit æstu tumente, donec post varios successus lacerata est. De nostris solum tres ad terram emerferunt. Alios aut voravit mare, aut incolæ unius insulæ, ad quam dicuntur in fragmento na-

vis

vis ab æstu delati. Sospites evasere Franciscus Pirius sacerdos, Antonius Carvalius, & Nicolaus Teixeira. Carvalius paulò post emoritur. Figueira superior invitatus à Petro Albuquerque, qui supremus in eis terris futurus erat Præfectus, ut in scapha secum exiret ad littus ad tot vectores rite salutæ æternæ comparandos, noluit miseram turbam deserere. Hoc præcellenti charitatis actu cæteras virtutes splendide coronavit. Hi fuere primi, qui de nostris hominibus è Lusitania vela solverunt in Marañoniam: illos deinde, ut suis locis memorabimus, quam plurimi secuti sunt.

5. Ad Indiam naves duæ quindecim nostros deportarunt septem Lusitanos, octo Italos. In Angola, quamvis captâ Loandâ, aderant nostri Lusitanis. P. Philippus Francus, qui venerat Ulyssiponem, quæsitum rebus afflictis medelam, per Brasiliam eodem reversus cum Salvatore Correa Præfecto fluminis Januarii. Secum deduxit Antonium Pirium, & Alphonsum Ortegam novitium, quem mense Februario mors sustulit. Ibidem mortui sunt P. Franciscus Villena, & Joannes Lopius Coadjutor.

Profecti in
Indiam.
Res Angolæ.

6. Eboræ non defuerunt magnorum funera. Decimâ sextâ Januarii vira stadium confecit P. Antonius Soufa Provincialis, vir nobilitatis præclaræ, & singularium virtutum. Natus fuit Cadafasi in diœcesi Ulyssiponensi. Administravit præcipuos Magistratus summâ prudentiâ, & virtute non minori. Suprà quàm dici potest, favit misisionibus ultramarinis; eas dicebat Societatis totius gloriam. De his cum sermonem miscuisset, vix tenebat lacrymas. Præfecit obitûs sui diem. Ultimæ profectio vicinus ad se vocari iussit socios, his inter lacrymas tum eorum, tum suas postremos dedit amplexus. Petivit à Rectore sepulturam, tanquam cleemosynam pauperi, enixè rogans, ne iusta ipsi fierent solemnius more solito. Reliquit Vicarium Provinciale sanctum virum P. Antonium Mascarenium.

Mors P. Anto-
nii Soufa
Provincialis.

7. In eodem Collegio non minori sociorum mærore decepsit P. Didacus Pereira Rector, domo Portuensis. Tradiderat multa cum laude Philosophiam Eboræ. Ulyssipone fuit è primis Theologiæ Magistris in nostro Collegio. Luxit in eo mira charitas erga captivos inter Mauros. Multus erat in pecuniis conquirendis, ut eriperentur miseræ servituti. Non admisit sibi destinari focium aliquem, qui decumbenti specialiter inserviret, quòd id communiter cum aliis in usu non sit. Decimâ octavâ Decembris contigit illius mors.

P. Didaci Pe-
reiræ Rectoris.

8. Idem mensis nobis rapuit P. Franciscum Veigam, natum Villavissosæ. Clarescebat ad scientias tradendas ingenio felici. In dicendo ad populum è sacro suggesto erat suavissimus; nam genius ipsi supra modum amabilis. Rexit in Academia divinarum litterarum cathedram magno cum plausu. Brevi erat insigniendus Doctoris gradu. Societatem cum primis dilexit. Mater vidua, & sorores quinque virgines egestatem causantes conabantur eum à Societatis complexu dimovere: Restitit, ipsarum sustentationem commendans Deo, cui cura est de omnibus. Joannes Perius scholasticus junior maturus cœlo 20. Junii excessit, magnis editis religiosæ perfectionis exemplis.

P. Franc. Veigæ.

9. Ibidem mortuorum numero additus est 21. Aprilis Emmanuel Teixeira scholasticus, natus in oppido Santiago diœcesis Conimbricensis. Silentii tam amans fuit, ut focii vocarent Silentiarium. Orationi, corporis castigationi, obedientiæ, & cæteris virtutibus studebat assiduus. Mortem non horruit, sed tanquam iustus expectavit hilari vultu.

Emmanuelis
Teixeiræ.

10. Ulyssipone in Domo Professorum duos Cælo, ut piè credimus, donavit DEUS, P. Georgium Almeidam quatuor votorum Professum, qui nunquam sacrum suggestum concionaturus ascendit, quin se priùs flagris feriret. Et P. Joannem Moratum Coadjutorem spirituales: hunc ad nos traxit visus fædi cadaveris, laboravitque indefessè usque ad mortem, quam 22. Septembris incurrit octogenario major.

P. Georgii Al-
meidæ.

P. Joannis
Morati.

D. Antonii
Castelbrauci,

11. Ingens sui desiderium Conimbricæ reliquit P. Antonius Castelbrancus, domo Ulyssiponenfis. Vixit semper suorum valde oblitus, quamvis esset multæ nobilitatis. Etiam in ultima senectute, cum debilitatis causâ vix brachia movere posset, non omisit diebus singulis innocentes verberare artus. Nunquam in obediendo reluctantis animi vel minimam significationem dedit. Tantum aberat à mortis timore, ut eam tanquam tardam provocaret. Dissolutus est septuagenario major 8. Januarii.

Conimbricæ
transferuntur
nostrorum
ossa ex veteri
ad novum
templum.

12. Conimbricæ P. Nonius à Cunca Collegii Rector è templo veteri ad novum transtulit Nostrorum ossa. Pridie, quæ fuit 5. Novembris, ipse in sacello domestico de re exhortationem habebat ad socios: horis pomeridianis dictæ fuerunt à Nostris in templo vespere officii defunctorum. Quid rei foret, scientes PP. Franciscani, mane sequenti venerunt è suo monasterio prope mundam flumen ad templum nostrum, ac more solemnium officium & sacrum concelebrarunt. Id magni factum à Nostris, quod non invitati, sed sponte sua hujusmodi pium præstiterint obsequium. Erant in capsis dicincta suis titulis octo venerabilium Patrum ossa, sic ea iussit Nonius conservari, & annis sequentibus, cum sacellum D. Antonio intra Collegium ædificaret, ibi specialibus sarcophagis in parietibus laterum adornatis horum octo exuvias deposuit. Cæterorum etiam illustrium virtute Patrum & fratrum ossa, quod essent inter se commista, in duas condi foveas curavit.

Ingressi,

13. Religioni nostræ se hoc anno tradidère primis vitæ sacræ principis imbuendos nonnulli singulari commendatione dignissimi. Conimbricæ P. Franciscus Crucius, qui postea fuit primus Regis Joannis V. Confessarius. Ei debetur monasterium sanctimonialium in oppido *Lourissal* diocesis Conimbricensis, ubi cunas nactus est P. Crucius. Emmanuel Sylvius ex oppido Egejusdem diocesis: rexit totam Provinciam: in lucem dedit aliquot volumina de sacris concionibus succo plenissima.

14. Ulyssipone nostros auxit Emmanuel Gomerius scholasticus omnibus virtutibus exornatissimus. Eboræ Bartholomæus Eduardus natus in tractu Silvensi, vir eximie virtutis, & Collegii Portimananensis post fundatorem præcipuus conditor. Ibidem se dedit Societati Antamus Proensa inter operarios Malabarenfes apud Indos præclarissimus.

Rex Joannes
vadit Eboram.

15. Rex Joannes assertor patriæ, ut è loco proximo exercitui suo faceret animos, 22. Julii noctu Eboram est ingressus. Quod belli curæ Regium distinebant animum, non admisit festivitates & plausus ab civibus paratos. Collegium tamen nostrum, ac festum S. P. Ignatii condecoraturus, die ipsi dicati venit in templum; ubi adventantem excepere Universitatis, Regis Alphonsi, Henrici, & aliarum rerum figuræ auro & gemmis collucentes, & cultissimis verbis in pronunciando supra modum gratæ: quibus Serenissimus Rex iurificè se recreari significabat. Novembri mense se restituit Ulyssiponi.

Annus 1644. Soc. 105.

Missiones,

ANno labente, quemadmodum & superiore, ex diversis Collegiis prodire vèrè non pauci ad fructus sacris missionibus colligendos. Avisum ex Eboresi itum est, ubi Nostrorum suasionè 40. horarum solemnitas de novo instituta à Clericis ordinis militaris D. Benedicti in regio cœnobii sui templo. Visonium è Conimbricensi Collegio profecti sunt PP. Bartholomæus Pereira, & Joannes Sousa. Goesium P. Ignatius Fontoura, & Joannes Madeira nondum sacerdos. E Bracharenfi Collegio duo sacerdotes habuerunt missionem Castrensem in exercitu, qui obsedit, accepit Salvaterram in Galactia.

2. Brigantium vexavit genus morbi exitiale. Latus patuit campus sociorum charitati. Die, ac nocte accurrebant ad auxiliandum miseris cum in animæ, tum corporis necessitatibus. Tres menses, quos ea tenuit calamitas, alii